

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 9/2018-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. januára 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] zastúpeného JUDr. Petrom Belicom, advokátska kancelária, Konventná 626/9, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 37 P 126/2017 z 29. mája 2017 a uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 312/2017 z 24. júla 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. októbra 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného JUDr. Petrom Belicom, advokátska kancelária, Konventná 626/9, Bratislava (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 37 P 126/2017 z 29. mája 2017 a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP 312/2017 z 24. júla 2017 (ďalej len „namietané uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia podaným okresnému súdu 22. mája 2017 sťažovateľ žiadal o zverenie maloletého dieťaťa do svojej osobnej starostlivosti, ako aj o úpravu styku maloletého dieťaťa s matkou. Svoj návrh odôvodnil tvrdeniami o nevhodnej starostlivosti o dieťa zo strany matky. Návrh sa snažil podporiť aj pripojeným zvukovo-obrazovým záznamom obsahujúcim vyjadrenie maloletého dieťaťa o popísanej nevhodnej starostlivosti, odborným vyjadrením znalca a sociálnej pracovníčky. V predmetnom návrhu sťažovateľ prezentoval tvrdenie, že mu mal jeho maloletý syn oznámiť skutočnosti, ktoré poukazujú na vážne podozrenie zo sexuálneho zneužívania dieťaťa matkou.

3. Okresný súd uznesením z 29. mája 2017 návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. O jeho odvolaní, ktoré proti prvostupňovému rozhodnutiu podal, rozhodol krajský súd namietaným uznesením, ktorým uznesenie okresného súdu zmenil tak, že konanie o nariadenie neodkladného opatrenia zastavil s odkazom na § 230 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“).

4. Sťažovateľ v sťažnosti veľmi podrobne popisuje skutkové okolnosti, ktoré prezentoval v podanom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a ktoré subjektívne vníma ako opodstatnené a dostatočné pre vyhovie uplatnenému návrhu.

5. Podľa sťažovateľa rozhodnutiami oboch konajúcich súdov došlo k porušeniu jeho označených práv. Vo vzťahu k namietanému uzneseniu argumentuje takto: *„Odvolací súd významne pochybil (keď zmenou uznesenia súdu prvej inštancie) zastavil konanie, a to z údajného dôvodu totožnosti návrhu sťažovateľa z 22.12.2016 (37P/355/2016) a návrhu sťažovateľa z 22.5.2017 (37P/126/2017), nakoľko (síce požadovaný petit je rovnaký) skutkové okolnosti sú diametrálne odlišné. Skutkovými dôvodmi návrhu sťažovateľa*

z 22.12.2016 v súdnom konaní sp. zn. 37P/355/2016 je konanie matky zahrávanie matky s diabolskými okultnými praktikami za účasti mal. [REDAKOVANÉ] čo ohrozuje jeho mravný vývoj. Naopak skutkovými dôvodmi návrhu sťažovateľa z 22.5.2017 je podozrenie zo sexuálneho zneužívania mal. [REDAKOVANÉ] matkou.“

6. Sťažovateľ poukazuje v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu na ďalšie nedostatky namietaného uznesenia a uvádza: *„Ďalším dôvodom zastavenia odvolacieho konania a významným pochybením odvolacieho súdu je údajné právoplatné skončenie konania 37P/355/2016, čo nie je pravdivé zhodnotenie a tvrdenie odvolacieho súdu, keďže uznesenie OS BA III z 3.4.2017 sp. zn. 37P/355/2016-43 doručené sťažovateľovi 11.4.2017, bolo sťažovateľom napadnuté v zákonnej 15 dňovej lehote (s prihliadnutím na § 121 ods. 4 a 5 CS) odvolaním z 25.4.2017 (podaným do pošty 26.4.2017), čiže súdne konanie sp. zn. 37P/355/2016 nebolo právoplatne skončené, keďže o odvolaní (podanom včas) do dnes nerozhodol odvolací súd.“*

7. Sťažovateľ v sťažnosti ďalej namieta, že prvostupňové rozhodnutie, ktorého nedostatky neboli zo strany krajského súdu odstránené, je nedostatočne odôvodnené a arbitrárne. V konkrétnosti argumentuje: *„Napádané uznesenie nevysvetlilo dostatočne, ktoré skutočnosti považoval súd za preukázané a ktoré nie, nevysvetlilo, z ktorých dôkazov súd vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, nevysvetlilo prečo súd nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a nevysvetlilo dostatočne ako vec právne posúdil. Odôvodnenie uznesenia nie je presvedčivé. Súd prvej inštancie sa obmedzil len na veľmi stručné (až žiadne) odôvodnenie v bode 15/ a 16 napádaného uznesenia z 29.5. 2017, a to v rozpore s § 220 ods. 2 v spojení s § 236 CSP, pritom návrh sťažovateľa z 22.5.2017 mal veľmi veľké množstvo dôvodov na nariadenie požadovaného neodkladného opatrenia, kde s vážnymi dôkazmi a hodnovernými tvrdeniami sťažovateľa sa súd v napádanom uznesení nijako nevysporiadal. Súd v napádanom uznesení pri hodnotení dôkazov tieto nevyhodnotil v súlade s § 191 CSP hodnotiť dôkazy podľa svojej úvahy, každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti so starostlivým prihliadnutím na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.“*

8. Na základe všetkých uvedených skutočností v závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 37 P 126/2017 z 29. mája 2017 a namietaným uznesením krajského súdu, namietané uznesenie krajského súdu zrušil a vrátil vec sťažovateľa krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť bez ústneho pojednávania.

11. Predmetom sťažnosti je namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práva garantovaného dohovorom, a to uznesením okresného súdu a druhostupňovým rozhodnutím krajského súdu, ktorým bolo zmenené rozhodnutie prvostupňové, kde okresný súd zamietol návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia v podobe zverenia maloletého dieťaťa do jeho osobnej starostlivosti a úpravy styku matky s maloletým dieťaťom na čas do právoplatného skončenia konania vo veci samej.

12. Predmetom sťažnosti adresovanej ústavnému súdu je okrem namietaného uznesenia krajského súdu aj prvostupňové rozhodnutie okresného súdu. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštantne prihliada na to, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02). Danú skutočnosť zohľadňuje napokon aj znenie čl. 127 ods. 1 ústavy limitujúce právomoc ústavného súdu vo vzťahu k všeobecným súdom princípom subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd iba v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Vychádzajúc zo svojej judikatúry uvedenej v predchádzajúcom bode konštatuje ústavný súd existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu sťažnosti sťažovateľa v časti týkajúcej sa prvostupňového rozhodnutia okresného súdu sp. zn. 37 P 126/2017 z 29. mája 2017, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Sťažovateľ totiž disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky vo vzťahu k prvostupňovému rozhodnutiu okresného súdu prostredníctvom odvolania, ktorú aj využil. Ochranu jeho základným právam a slobodám zaručeným ústavou a právam zaručeným dohovorom bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť krajský súd. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené voči označenému uzneseniu okresného súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia označených základných práv zaručených ústavou a práva zaručeného dohovorom uznesením okresného

súdu sp. zn. 37 P 126/2017 z 29. mája 2017 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

14. V ďalšom bode smerovali námietky sťažovateľa proti druhostupňovému rozhodnutiu krajského súdu, ktorý zmenil prvostupňové rozhodnutie tak, že konanie o návrhu sťažovateľa zastavil.

15. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „CMP“) na konanie podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia zákona CSP, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 324 ods. 1 CSP pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

Podľa § 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

Podľa § 329 ods. 3 CSP ak po vydaní uznesenia, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, dôjde k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie, nezakladá právoplatné rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, prekážku rozhodnutej veci.

Podľa § 360 ods. 1 CMP neodkladné opatrenie možno nariadiť aj bez návrhu v konaniach, ktoré možno začať aj bez návrhu.

16. V prípade sťažovateľa neodkladné opatrenie, o ktorého nariadenie žiadal, je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov. Podľa citovaného ustanovenia § 329 ods. 3 CSP, ak po vydaní uznesenia, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, dôjde k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie, nezakladá právoplatné rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, prekážku

rozhodnutej veci. Nie je teda vylúčené, aby sťažovateľ v prípade zmeny pomerov znovu inicioval nariadenie neodkladného opatrenia.

17. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné sudy.

18. Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení neodkladného opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení nariadeného neodkladného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

19. Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia neodkladného opatrenia, ktorého nariadenie sťažovateľ navrhoval, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o ňom dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

20. Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na neodkladné opatrenie možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (obdobne I. ÚS 46/00). Aj v prípade nevyhovenia návrhu na nariadenie tohto opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej.

21. Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, táto vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke predbežných opatrení (neodkladných opatrení), pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie *Apis versus Slovenská republika* z 10. 1. 2000 č. 39754/98, v ktorom sa konštatovala neaplikovateľnosť článku 6 *ratione materiae* v konaní o zrušení predbežného opatrenia). Pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi obsahom námietok sťažovateľa smerujúcich proti namietanému uzneseniu krajského súdu a obsahom čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením krajského súdu ústavný súd sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

22. Reflektujúc na uvedené východiská (bod 12 až 20 odôvodnenia tohto uznesenia) ústavný súd konštatuje, že realizácia inštitútu neodkladného opatrenia vo veci sťažovateľa ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje sťažovateľovi primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovoliavať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (*mutatis mutandis* II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

23. Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach (neodkladných opatreniach podľa Civilného sporového poriadku a Civilného mimosporového poriadku), zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami veci. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach (neodkladných opatreniach podľa Civilného sporového poriadku a Civilného mimosporového poriadku) môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

24. Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľom namietané rozhodnutie krajského súdu takéto známky zjavnej svojvôle nenesie. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia právny záver o zastavení konania náležite odôvodnil, keď uviedol, že *„Podľa § 230 C.s.p., ak sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať a rozhodovať znova. S poukazom na vyššie citované ustanovenie zákona odvolací súd konštatuje, že o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bolo právoplatne rozhodnuté rozhodnutím súdu prvej inštancie č. k. 37P/355/2016 zo dňa 03.04.2017, ktoré rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 27.04.2017. Keďže o uvedenej veci bolo právoplatne rozhodnuté a išlo o totožný návrh, totožných účastníkov a predmet konania, odvolací súd má za to, že uvedená vec nemohla byť prejednávaná v zmysle vyššie citovaného ustanovenia znova.“*

25. Pozornosti ústavného súdu zároveň neušlo, že sťažovateľ vo svojom návrhu, o ktorom konanie krajský súd zastavil, uviedol ako špecifické okolnosti, ktoré sa pokúšal prezentovať ako nové skutkové okolnosti veci, údajné sexuálne zneužívanie maloletého dieťaťa. Treba však povedať, že v predchádzajúcom konaní (sp. zn. 37 P 355/2016) okresný súd posudzoval pomery (prostredie u matky) v globále, a to vo vzťahu k rovnakému obdobiu ako je obdobie, na ktoré poukazuje sťažovateľ aj vo svojom „novom“ návrhu (*„v období troch týždňov pred dňom 10.04.2017“*). V predmetnom konaní boli tieto pomery konajúcimi súdmi posúdené ako vyhovujúce (*„matka sa o mal. dieťa vie náležite postarať“*). Na základe uvedeného je preto ústavný súd toho názoru, že krajským súdom prijatý právny záver vychádza z logickej úvahy (celkové pomery u matky boli totiž vo vzťahu k rovnakému obdobiu už raz právoplatne posúdené v predchádzajúcom konaní sp. zn. 37 P 355/2016). Ústavný súd zároveň preskúmal pravdivosť tvrdenia sťažovateľa o „neprávoplatnosti“ konania sp. zn. 37 P 355/2016 a zistil na základe súčinnosti poskytnutej okresným súdom, že predmetné konanie bolo právoplatne skončené 27. apríla 2017, tak ako to je uvedené v odôvodnení namietaného uznesenia krajského súdu.

26. Ústavný súd tak konštatuje, že ani vo vzťahu k namietanému uzneseniu krajského súdu nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci sťažovateľa, pretože ochranu jeho právam ako účastníkovi konania mu poskytuje občianskoprávny (všeobecný) súd, v prípadnom ďalšom konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ale aj

v meritórnom konaní. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd aj vo vzťahu k predmetnej časti sťažnosti o jej odmietnutí pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2018